

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Urzędowi Gminy W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 grudnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Tarnowie
z dnia 7 listopada 2022 r., sygn. akt IV Pa 24/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego pracodawcy Urzędu Gminy W. na rzecz powoda J. K. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

(M.D.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie oddalił apelację pozwanego Urzędu Gminy W. od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie z 12 maja 2022 r., którym zasądzono na rzecz powoda J. K. kwotę 15.708 zł odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w wypadku wskazania przez pracodawcę jako przyczyny wypowiedzenia utratę zaufania spowodowaną zaistnieniem określonych zdarzeń, należy dokonać oceny zasadności wypowiedzenia w ramach dwóch

etapów. W pierwszej kolejności trzeba ocenić, czy wskazane przez pracodawcę okoliczności mogły uzasadnić utratę zaufania do pracownika, a następnie pod warunkiem pozytywnego rozstrzygnięcia tej kwestii, przesądzić czy utrata zaufania w tych okolicznościach uzasadniała dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2016 r., I PK 86/16, LEX nr 2191444). W okolicznościach przedmiotowej sprawy należy skonstatować, że pracodawca mógł utracić zaufanie do powoda, gdy uzyskał wiedzę o nieprawidłowościach we wniosku aplikacyjnym projektu nr [...]. Przechodząc jednak do drugiego etapu badania, nie sposób przyjąć, że utrata zaufania w tych okolicznościach uzasadniała dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego Wójt Gminy W. wysoko oceniał merytoryczne kompetencje powoda, co potwierdził w swoich zeznaniach. Powód, w trakcie kadencji obecnego Wójta przygotował prawie setkę wniosków o dofinansowanie, w wyniku czego Gmina W. uzyskała znaczne środki na realizację rozmaitych projektów. Powód, w czasie, gdy do jego zakresu obowiązków należało pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, był bardzo obciążony obowiązkami i zgłaszał tę okoliczność zastępcy Wójta. W żaden sposób jednak materia zakresu jego obowiązków nie została rozwiązana. Wykonując zbyt wiele obowiązków i będąc przeciążonym tymi obowiązkami, stosunkowo łatwo jest popełnić błąd, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Biorąc zatem pod uwagę te okoliczności, nie sposób uznać, iż wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było uzasadnione.

Ocena czy zachowanie powoda uzasadniało utratę zaufania do pracownika i w konsekwencji mogło stać się uzasadnioną przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę w aspekcie art. 45 k.p., wymaga obiektywnej i rzeczowej analizy subiektywnych wyjaśnień powoda oraz osoby reprezentującej pracodawcę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III PK 85/12, LEX nr 1408744). Ocena zasadności wypowiedzenia umowy o pracę w ramach art. 45 k.p. powinna być dokonana z uwzględnieniem słuszych interesów pracodawcy oraz przymiotów pracownika związanych ze stosunkiem pracy. Okoliczności przemawiające za ochroną pracownika przed wypowiedzeniem uwzględnia się w stosunku do pracowników sumiennie i starannie wykonujących obowiązki pracownicze i przestrzegających dyscypliny pracy. Dla uznania zasadności

wypowiedzenia decydujące znaczenie ma rodzaj i ciężar gatunkowy przyczyny wypowiedzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III PK 85/12, LEX nr 1408744). Jak wskazuje powołany wyżej judykat Sądu Najwyższego, przy dokonywaniu takiej oceny, z jaką mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie, znaczenie ma również ciężar gatunkowy przyczyny wypowiedzenia. W tej sprawie, ciężar ten nie może być oceniony jako wysoki, ponieważ ostatecznie do realizacji projektu [...] pt. „Zintegrowana infrastruktura dla transportu kolejowego w subregionie [...] w miejscowości B. na terenie Gminy W.” nie doszło, gdyż Wójt Gminy w piśmie z 5 marca 2021 r. zwrócił się do Urzędu Marszałkowskiego o rozwiązanie umowy z 7 grudnia 2017 r., choć do tego czasu wskazane we wniosku aplikacyjnym błędy zostały konwalidowane w znakomitej części. To zatem, że ostatecznie Gmina zwróciła środki na dofinansowanie i nie podjęła się realizacji projektu, wykraczało już poza kompetencje powoda, gdyż nie miał on na to wpływu. Zauważyć ponadto należy, że przyczyna wypowiedzenia w dacie jego dokonania, tj. 25 marca 2021 r. uległa dezaktualizacji, ponieważ powód wypełniał wniosek aplikacyjny dotyczący projektu [...] w dniu 20 lipca 2017 r. Od tego czasu, upłynął bardzo długi okres ponad 4 lat, zaś Wójt Gminy, co wynika wprost z jego zeznań, nie wiedział o tym, że Gmina nie ma prawa własności do dwóch działek, na których miał być realizowany projekt. Dowiedział się na początku 2019 r. i już wówczas po bliższym zbadaniu tego wniosku aplikacyjnego, można było bez większego trudu ustalić okoliczności dotyczące błędów wniosku aplikacyjnego oraz osobę odpowiedzialną za ich popełnienie, jednak takie czynności ze strony Wójta oraz podległych mu służb nie zostały dokonane. Dopiero na początku 2021 r., w wyniku wymiany korespondencji z Urzędem Marszałkowskim, do świadomości wójtowskiej dotarły informacje o skutkach niezgodnych z rzeczywistością wpisów we wniosku aplikacyjnym. Przyczyna zatem leżąca u podstaw utraty zaufania do powoda uległa dezaktualizacji i w takim przypadku wypowiedzenie dokonane po upływie długiego okresu nie może być uznane za uzasadnione. Wniosek powyższy jest tym bardziej zasadny, że powód po tym, jak błędnie wskazał dane we wniosku aplikacyjnym, został odsunięty od czynności w zakresie pozyskiwania dotacji w 2020 r. i przydzielono mu sprawy z zakresu ochrony środowiska. W tym czasie, prawidłowo wykonywał swoje

obowiązki i pracodawca nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do jego pracy. Wręcz przeciwnie, powód był nagradzany premiami pieniężnymi przez byłego i obecnego Wójta w latach 2017 i 2020. Okresowa ocena pracy powoda za rok 2017 była bardzo dobra, zaś za rok 2020 pozytywna. Pracodawca od 2017 r. nie kwestionował należytego wywiązywania się z obowiązków pracowniczych przez powoda. Dlatego, wypowiedzenie powodowi umowy o pracę w sytuacji braku zastrzeżeń do jego pracy w okresie 4 lat poprzedzających wypowiedzenie umowy o pracę, stanowi nadużycie prawa podmiotowego przez stronę pozwaną i jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną wniesioną przez stronę pozwaną.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadność skargi, wyrażającej się w naruszeniu:

1. art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez orzeczenie w wyroku Sądu Okręgowego wobec Gminy W., podczas gdy legitymowanym biernie w postępowaniu przed Sądem Rejonowym był Urząd Gminy W., względnie,

2. art. 45 k.p. w związku z art. 30 § 4 k.p., poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że podana przyczyna wypowiedzenia, tj. świadome błędne wypełnienie wniosku aplikacyjnego mimo, że uzasadnia utratę zaufania do pracownika, to jednocześnie nie stanowi podstawy do wypowiedzenia umowy o pracę.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika także z zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c. w związku z treścią art. 381 k.p.c. poprzez niezasadne pominięcie wniosku dowodowego zgłoszonego w apelacji, co wpłynęło na ustalenie stanu faktycznego, będącego następnie podstawą dokonanych ustaleń prawnych przez Sąd Okręgowy.

W skardze kasacyjnej podniesiono zarzut naruszenia przepisów postępowania o charakterze kwalifikowanym skutkujący nieważnością postępowania, tj. art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez orzeczenie w wyroku przez Sąd Okręgowy wobec Gminy W. jako strony pozwanej, podczas gdy legitymowanym biernie w postępowaniu był Urząd Gminy W. jako pracodawca w rozumieniu art. 3 Kodeksu pracy oraz art. 2 pkt 3 ustawy z 21 listopada 2008 r. o pracownikach

samorządowych, zgodnie z którym przepisy ustawy stosuje się do pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędach gmin, jednostkach pomocniczych gmin, gminnych jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania.

Postanowieniem z 31 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z 7 listopada 2022 r. w ten sposób, że w miejsce oznaczenia strony pozwanej Gmina W. wpisał Urząd Gminy W..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Negatywna ocena wniosku wynika z następujących przyczyn.

Nie jest prawidłowe ujmowanie nieważności postępowania w ramach podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nieważność postępowania jest odrębną (samodzielną) podstawą przedsądu od podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co ustawodawca wyraźnie rozróżnia (art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.).

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że nie można stwierdzić nieważności postępowania, gdy na etapie apelacyjnym Sąd drugiej instancji w sprawie pracowniczej, oddalając apelację pracodawcy, zamiast Urzędu Gminy jako pozwanego pracodawcy – czyli tak jak w wyroku Sądu pierwszej instancji i w apelacji – oznacza w wyroku Gminę jako stronę pozwaną. Powyższa kwestia jest kwestią legitymacji biernej. Odnosi się do oznaczenia dłużnika odpowiedzialnego w sprawie a zatem najdalej ostać się może zarzut naruszenia prawa materialnego, a nie nieważności postępowania. W skrajnej sytuacji nie można byłoby wówczas dłużnikowi odmówić prawa do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji. W przedmiotowej sprawie nie występuje potrzeba rozważania takiej okoliczności, gdyż pracodawcą jest Urząd a nie Gmina. Stąd Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z 31 marca 2023 r. sprostował oczywistą omyłkę

pisarską w wyroku Sądu Okręgowego z 7 listopada 2022 r. w ten sposób, że w miejsce oznaczenia strony pozwanej Gmina W. wpisał Urząd Gminy W..

Zarzut wniosku naruszenia art. 45 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. nie składa się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, gdyż mimo określonej przyczyny wypowiedzenia (art. 30 § 4 k.p.), podstawą materialną jest klauzula zasadności wypowiedzenia (art. 45 § 1 k.p.). Chodzi o to, że to nadal sąd pracy decyduje w ramach tej klauzuli o zasadności wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę. Sąd pierwszej i Sąd drugiej instancji uznały, że wypowiedzenie było nieuzasadnione, co zostało oparte na ważeniu określonych racji i okoliczności dotyczących powoda i pozwanego. Sąd pracy suwerennie stosuje prawo materialne i dlatego kontrola Sądu Najwyższego powinna uwzględniać charakter sprawy, w tym oparcie rozstrzygnięcia na klauzuli generalnej zasadności wypowiedzenia, która pozostawia sądowi pracy określony zakres samodzielnej oceny, zwłaszcza gdy sąd pracy dodatkowo odwołuje się do art. 8 k.p. na uzasadnienie podstawy materialnej uwzględnienia roszczenia w sporze o zasadność rozwiązania umowy o pracę. Wniosek nie zarzuca naruszenia art. 8 k.p. Zarzut podstawy kasacyjnej stanowi odrębną część skargi kasacyjnej i dlatego nie zastępuje ani nie uzupełnia podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przepisy procesowe art. 382 k.p.c. i 381 k.p.c. nie są w koniunkcji, tak jak zakłada zarzut wniosku. Art. 382 k.p.c. jest naruszony wówczas, gdy sąd drugiej instancji nie orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Innej sytuacji, bo prekluzji dowodowej dotyczy art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji zastosował ten przepis i wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku (*in fine*) dlaczego pominął nowe wnioski dowodowe. W takiej sytuacji art. 382 k.p.c. nie jest naruszony, bowiem odnosi się do materiału zebranego w postępowaniu. Natomiast co do art. 381 k.p.c. to na etapie kasacyjnym zarzut procesowy ma znaczenie, jeżeli uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Skoro taką miarą ocenia się zasadność zarzutu procesowego podstawy kasacyjnej, to jest ona tym bardziej aktualna w ocenie zarzutu procesowego podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Rzecz w tym, iż na etapie przedsądu znaczenie ma dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej a nie tylko zasadność podstawy kasacyjnej (art. 382

k.p.c.). Wracając do miary z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., to o wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono określa treść zobowiązania (umowy) i w konsekwencji czy naruszenie prawa procesowego miało wpływ na stosowanie prawa materialnego (art. 45 § 1 kp.). Chodzi o to, że zarzut procesowy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powinien być w związku przyczynowym z zarzutem naruszenia prawa materialnego. Innymi słowy sam zarzut naruszenia przepisu procesowego – art. 381 k.p.c., art. 382 k.p.c. – nie jest wystarczający do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy tak jak sąd powszechny a tylko ocenia treść wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zarzuty kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania, zatem – jak wskazano – nie zastępują ani nie uzupełniają zarzutów podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ał]